

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp

(Hely)

Népszava

1922. 10. 7.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

378.27

Hely

Idő

"1922"

Személy

Helysz.

378.7 "1922"

A magyar főiskolák „kulturpolitikája”.

*

A száműzött társadalomtudomány. — Milyen utravalót kap az a bizonyos jövő nemzedék.

(dr. p.) Sem az új gazdagok fölháborító fényűzése, sem a szellemi munkások terjedő elszegényedése nem tudta megdönteni azt a tévhitet, amelyet a középosztály a diploma nagy hatalmáról magának alkotott. A középosztály még mindig isteniti és bálványozza a diplomát. Nyilvánvalóan azért, mert benne látja hivatalos igazolását annak, hogy az oklevél tulajdonosa megszerezte azokat az ismereteket, amelyeket a jelenleg érvényben levő minősítési előírások mindenkitől követelnek, aki valamely állásba óhajt jutni. A középosztály eme hiedelme tehát némileg jogosultnak látszik. De akkor az sem lehet vitás, hogy a felsőiskolák, amelyeket a törvényhozás azzal a joggal fölrüházott, hogy ezen minősítéshez juttassák a hallgatókat, csak akkor felelnek meg valóban hivatásuknak, hogy ha az oktatás és kiképzés olyan, amely a hallgatókat valóban azokkal az ismeretekkel látja el, amelyekre később az életben a különféle hivatásokban mulhatatlanul szükségük lesz.

A mindennapi élet arra tanít bennünket, hogy ma csak az tudja hivatását közmegelegedőre jól betölteni, aki a *társadalomtudományokban* jártas és aki állandóan szem előtt tartja azt a nagy igazságot, hogy nemcsak az egyes embernek, hanem a népeknek a sorsát is kizáróan azok a *gazdasági és társadalmi viszonyok* szabják meg, amelyek között az egyes ember, illetve a népek élnek. Hogyha

napjainkban világszerte erősen csökken a születések száma

és már az elnéptelenedés réme fenyegeti a kulturállamokat, az nem onnan van, mert talán a mostani férfiak nemzőképessége vagy a nők termékenysége hirtelen csökkent volna, hanem kizáróan onnan, hogy *gazdasági okokból* mindkésőbbben köthetnek házasságot az emberek és ha kötnek is házasságot, nyomos *társadalmi okok miatt* megakadályozzák a gyermekek születését. Napjainkban azért félnek a gyermekalkádtól, mert a családok házasságukat nemcsak hogy nem részesíti semmiféle előnyben az állam vagy a társadalom, hanem még sok tekintetben inkább mostohábbban bánnak velük, mint a gyermektelen emberekkel. Ha pedig így áll a dolog, akkor a születések száma csak akkor fog ismét emelkedni, ha azok, akik hivatásuknál fogva a népmozgalom irányítására és fejlesztésére hivatottak, gondoskodnak ezen társadalmi gátak és torlaszok eltüntetéséről és oly *társadalmi reformokat* lépnek életbe, amelyek mellett a korai családalapítás majd nem ütközik már nehézségekbe és a gyermekalkádtól sem tekintik majd nyúgnak a szülők. Erre pedig csak azok képesek, akik a *társadalmi és gazdasági kérdésekkel* tisztában vannak.

Vagy vegyünk egy másik példát a mindennapi életből.

Korunknak legborzasztóbb sebe: a rettenetes lakásinség.

Lakáshiány miatt nem alapíthat sok ember, noha különben hajlandósága volna rá, családot és ilymódon a lakáshiány is egyik fontos oka a születések állandó fogyásának. Lakáshiány miatt zsúfolódik össze annyi ember a városokban és falvakban és így eleve utját állják annak, hogy a *tudóvész és a gyermek-hajlandóság elleni* küzdelemben már bevált egészségügyi intézkedések kifejthessék áldásos hatásukat. Lakásaink zsúfoltságával függ össze

össze az ijesztően emelkedő *kriminalitás* is. Mindenki tudja ezeket és mégsem történik az, ami egyesegyedül véget vethetne ezeknek a rettenetes állapotoknak. Nem történik tudniillik az, amit a *társadalomtudomány* apostolai már régóta követelnek, hogy a *telekértékadót* léptessék életbe és így adóztatás útján kényszerítsék a telektulajdonosokat üres telkeik beépítésére és a lakásinség csökkentésére. És nem nyulnak ezen egyedüli gyógyszerközhöz, noha az üres telkek értéke évről-évre emelkedik. Emelkedik pedig önmagától és csak azért, mert a velük szomszédos telkeken *közpénzen*, tehát mások verejtékeseen szerzett fillérek révén, létesültek kulturintézmények és berendezések (közutak, világítás, vízvezeték, csatornázás, stb.) Ha így áll a dolog, akkor mégis csak jogosult a követelés, hogy az üres telkek tulajdonosai, ha már saját telkeik beépítésével nem enyhítenek a lakásnyomoron, legalább könnyítsenek az embertársaikon nehezedő adóterheken.

Nagy nyomatékka kell tehát követelni, hogy a most kiképzés alá kerülő fiatalságot, amelyből a jövő állami és községi élet irányítói kikerülnek majd, okvetlenül szereljék föl azokkal az ismeretekkel, amelyek nélkül semmiféle pályán nem boldogulhatnak és hasznos dolgokat a köz javára nem mivelhetnek. Követelnünk kell ezt nemcsak azért, mert különben reménytelennek és sivárnak kell hogy lássuk továbbra is az ország jövőjét és mert a külföldi főiskolákon már mindenhol a társadalomtudományt a főbb tudományos ágakkal egyenrangusították és a *kötelező* tantárgyak közé fölvtették, hanem főleg azért, mert az előttünk fekvő magyar főiskolák tanrendjéből azt az elszomorító meggyőződést merítettük, hogy

a magyar főiskolák (egyetemek és gazdaságtudományi kar) még az 1922/23. tanév első felében sem akarnak módot nyújtani hallgatóiknak arra, hogy társadalomtudományi ismeretekkel fölvertezzék léphessenek ki az élet küzdőterére.

Ez pedig annnyival is inkább elszomorító, mert a nyugati államokban, ahol amugy is jóval korábban helyeztek már súlyt a társadalomtudományra, mostanában szinte gőzerővel folyik az egész vonalon a társadalmi kérdéseknek legalaposabb művelése a felsőiskolákon. Bonn, Erlangen, Frankfurt, Giessen, Göttingen, Greisswald, Halle, Hamburg, Heidelberg, Jena, Köln, Lipcse, Marburg, München, Münster, Rostock, Tübingen és Würzburg egyetemlein az *állami és községi politikának* csaknem minden kérdését fogják az idén többórás előadásokban behatóan ismertetni, aminthogy a *szociális mozgalom* számos jelensége is kerül a most megnyitott iskolaévben alapos megbeszélésre.

És nálunk? A budapesti egyetem *hittudományi* karán sem a népmozgalomról, sem a lakáskérdésről, vagy a munkáskérdésről nem kapnak tájékoztatást a hallgatók, hanem fontosabbnak tartják azt, hogy „*Ámosz próféta könyvének magyarázata*“ hetenként két órát foglaljon le. A jog- és államtudományi karon, amelynek hallgatóiból a jövőendő állami és községi hivatalnokok, a bírák és ügyvédek, a törvényhozók és városatyák kerülnek ki, tehát azok, akiknek földadata leendő a társadalmi rend visszasságait letompítani és kiküszöbölni, nem a munkajogról, az ipari élet jelenségeiről, a fiatalokruak védelméről, a szegényügyről, a szakszervezetekről, a társadalmi egészségügyről lesz szó, hanem „*Gájus institutióinak olvasása, magyarázattal*“ „A magyar trónbetöltés története“ fogja a hallgatókat arra képesíteni, hogy hivatalos állásaikkal járó kötelességeiknek közmegelelgedésre megfelelhessenek.

És a budapesti egyetem *orvostudományi* hallgatói sem panaszkodhatnak majd arról, hogy őket már az 1922/23. tanévben társadalomtudományi ismeretekkel erősen tulterhelték volna. Inkább minden okuk lesz amiatt nehezélni, hogy

mindent elkövettek az illetékes körök
arra, hogy a társadalomtudományok iránti
érdeklődést bennük letompítsák.

Mert, hogy ez a szándék megvolt az illetékes
körökben, az onnan világlik ki, hogy az egyetlen
előadást, amelynek keretében „szociál-
higiéné”-ről lesz szó, *a késő délutáni órákban*
(háromszor hetenkint 5-- $\frac{1}{2}$ 7 óráig) fogják meg-
tartani. Mintha a tanári kar nem tudná azt,
hogy Budapesten az orvostanhallgatók zömé-
nek, ha megélni akar, délután mellékfoglalko-
zás után kell néznie! Vagy mit mond-
junk ahhoz, hogy az orvosokra nézve oly
fontos előadást „Az emberi járványok
tana” *vasárnap délelőtt Budán* fogják él-
vezhetni az orvostanhallgatók? Vasárnapon,
amidőn az egész héten robotoló diákság is pi-
henésre szorul és amidőn ma a villamosvasút
és a síkló használata oly költséges?

S, fájdalom, az a remény is alaptalannak bi-
zonyult, hogy a nemrégiben létesített *gazdaság-
tudományi* kar fogja a társadalomtudományt
elsősorban gondozni és ápolni. Igaz, hogy ezen
kar tanrendjéből nem zárták ki oly mereven a
társadalomtudományi kérdéseket, mint az egye-
temről, de az is jellemző, hogy éppen a „szociál-
politika”, „szociáletika” és a „bevezetés a
szociológiába” című előadásokat, kifejezetten
nem kötelezőknek jelölték meg a hallgatók
előtt. Ez is elégmond. Sőt mindent megmond.